

eller af den anden Art, men endogsaa giver dem Ulyst dertil. Dette bliver gjort stærkt gældende; det er vanskeligt at sige, om det er med fuld Ret, eller om der er nogen Overdrivelse deri, men jeg tror, at der er noget deri. Den Tanke, som de Folk, der have gjort denne Indvending gældende, fremsatte, er, at man skulde forsøge i Skolen at gøre noget direkte for at skaffe Børnene et vist Kendskab til og Lyst til Haandens Gerning, og den har noget tiltalende ved sig; den er heller ikke ganske ny; man forsøger jo at realisere Tanken gennem Sløjdundervisning og paa lignende Maade, men det er meget muligt, og det var i alt Fald værd at overveje, om det lod sig gøre at foretage en saadan Udvidelse af den almindelige Skoleundervisning, at man kunde hjælpe Børnene lidt paa Vej i den Retning og ikke bibringe dem alle det Ideal, at de kun skulle være Postassistenter, Jernbaneassistenter, eller hvilke andre Embedsstillinger der nu kan være Tale om, men at de ogsaa kunne faa Lyst til Landbrug, Haandværk, Industri og al anden praktisk Gerning. Det Formaal, som skinner gennem den Virksomhed, der udfoldes af Kerschensteiner og hist og her i Amerika og flere andre Steder, er dette, at man netop vil gøre Skolen dygtig til og sætte den i Stand til at øve sin Virkning paa det Omraade. Jeg tror, der er noget deri, man kan sympatisere med, naar man ikke gaar saa vidt, at man optræder med egentlig Fagundervisning, thi det tror jeg ligger ganske udenfor Skolens Omraade og lader sig slet ikke gennemføre; men det skal være en Undervisning — for øvrigt vistnok vanskelig at lægge til Rette — som skal give Eleverne tilstrækkelig Mundsmag paa og Forstaaelse af Arbejdets Betydning uden at føre dem ind i den rene Fagundervisning.

Blandt de Ting, som Ordføreren for Forslagsstillerne (K. M. Klausen) fremdrog i sit Foredrag som Oplysninger, hørende til hans Forslag, er der forskellige, hvori jeg ikke er ganske enig med ham. Saaledes er jeg uenig i den Anskuelse, han gjorde gældende, at vi her til Lands staa særlig langt tilbage i den Efterundervisning, som han slog til Lyd for. Det, tror jeg, er ganske urigtigt, jeg er endogsaa tilbøjelig til at tro, at vi staa ret højt. Tage vi Højskolerne

paa Landet, er det velbekendt, at denne Institution er noget for os ejendommeligt og betragtes som en Institution, man i andre Lande stræber at efterligne; vi staa ikke lavt paa det Omraade. Det samme gælder vore tekniske Skoler, som er den tilsvarende Skole i Byerne. Det er mindre omtalt, men det gælder ganske sikkert, at vi ogsaa med Hensyn til den staa paa et højt Standpunkt. Jeg vil ikke skildre den her, men kun nævne et lille Eksempel, som viser, hvor vanskeligt det er at danne sig en Forestilling om andre Landes Standpunkt, naar man blot holder sig til, hvad man ser i en Statistik over, hvad der er oprettet af Skoler. For faa Aar siden skete der en Henvendelse fra Sverige gennem en svensk Embedsmand, tror jeg, det var, som havde faaet det Hverv af Stockholms Kommune at samle Oplysninger om den tekniske Skoles Standpunkt i andre Lande til Brug ved en Skolereform, man vilde gennemføre der. Han skrev hertil, og hans Brev gik i Hovedtrækkene ud paa, at han nok saa af de statistiske Oplysninger, at vi stod lavt paa den tekniske Skoles Omraade, thi medens man i Sverige havde 6—8 Skoler af første og saa og saa mange af anden Klasse, havde vi slet ikke nogen af første Klasse. Men der var een Ting, som forbausede ham; samtidig med at han af sin Statistik havde set det lave Standpunkt, vi indtog, havde han faaet at vide, at vi havde mere end 100 tekniske Skoler her i Landet, medens de i Sverige kun havde det halve Antal, uagtet Landet har dobbelt saa mange Indbyggere. Hensigten med hans Brev var at faa forklaret den besynderlige Modsigelse mellem disse to Taloplysninger. Det Svar, han fik, var det, som vi alle kende: Det er rigtigt nok, vi have ikke Skoler af første og anden Klasse, vi have dem ikke klassificerede, de laves ikke fra oven efter en Recept fra en højere Ledelse, de vokse frem franeden omtrent som Træerne i Skoven og blive saa store, som Luft og Sol og Jordbund og de stedlige Vilkaar tillade. Men fordi de skabes af den vedkommende Samfundsklasse selv, er deres Antal saa stort. Vi have i Øjeblikket over halvandet Hundrede statsanerkendte tekniske Skoler foruden dem, som ikke have naaet det Stadium. Saaledes vokse de op; de, som kunne blive store, blive det, de,